

A 2005 - dubl. -

A 2005

3215

3215
~~3215~~

Õba-waimud

ehf

Saladuslised ilummised.

Seletus, kust tulewad spiritismuse, hüpnootiomuse ja
arwatawale waimude awaldused, mardused ja mitmed
münd arusaamata nägemised.

Kirjutanud

J. H. Meyold.

Õ. MUTSU
Laenu raamatukogu

Tallinnas, 1901.

Trükitud wäljaandja kuluga.

120
N° 3215

Geba-waimud

3215

ehf

Saladuslised ilmunised.

Seletus, kust tulewad spiritismuse, hüpnolismuse ja arwatawate waimude awaldused, mardused ja mitmed münd arusaamata kägemised.

Rirjutanud

J. K. Rejold.

Tallinnas, 1901.

Trükitud wäljaandja kuluga.

188
318

Гуминг-ад

Гуминг-ад

Гуминг-ад

Дозв. цензурою. Юрьевъ, 11 Юля 1901.

ENBY TA Fr. R. Kreutzwald nim.
Kirjandusmuuseumi
hilvraamatukogu

79120

Тип. М. Шнеера и М. Анге, Ревель.

Umbes kolme aasta eest ilmutuvad herra Järve sulest „Gesti Postimehes“ kirjad üleloomulikkude ilmutuste kohta, kus arvatud oli, et nägemata waimud olemas on ja maapealsetele elanikkudele ühe wahendi (mediumi) ehk mõne muu isiku läbi endid ilmutawad. Need kirjad sünnitawad suurt waidlust ja osalt pilkamist herra Järwe kohta, aga nii hästi herra Järwe, kui tema wastukritika kirjutajad ei annud lugejatele selgust niisuguste saladusliste ilmutuste üle, kust nad tulewad ehk mis nad on, ja kas nad ka tõesti olemas on. Zuba rahwa suus on marduste, kodukäijate, tontide ja palju muude saladusliste nähtawuste üle lõpmata palju juttusid. Neil juttudele kõigil on oma põhjus, millest füiaajani weel aru pole saadud, sest et nende uurimiste kallal weel wähe tööd on tehtud. Niisugused nähtused on tõesti olemas, mis asja tundmata inimesed waimud teisest maailmast arwawad olema. Meie katsume siin alamal ära seletada,

uuemate uurimiste põhjustel, mis niisugused saladuslised ilmumised ülepää on.

Nõodaläinud aastal ilmus 31. detf. nr. 360 „Peterburi Zeitungis“ kiri pealkirja all „Smeline ilmumine,“ mis Wladimiri piiskoppkonna waimulik leht 15. detsembril jelsamal aastal oli awaldanud. Selles kirjas tõendasiwad tats isikut, kuis nad ise oma filmaga arusaamata asja oliwad näinud. Selle nägijad ja tunnistajad oliwad Wõtshenitsa küla kirikuõpetaja Sokolow ja jellesama küla koolipreili Moshewnikowa, kes sinna jaadetud ametniku uurimise peale kosiwad, et 17. kuni 21. nowembri kuu päewani nende filmade all, päise päewa ajal, hulga rahwa nähes kõik õpetaja maja asjad saiwad ühest kohast teise loobitud, terwes majas oli arusaamata healesi kuulda, asjad saiwad ka külma ahju kantud ja hakkasiwad iseenesest põlema, aga imitsedes, üks koht põles ära, teine jäi terweks; flopiti, tauti ja põrutati, ilma et midagi oleks nähtud, wahete wahel ilmus ka üks nähtaw warju jarnane kuju, inimesi näpistati õige walustasti täewartest ja igast kohast, kus aga juhtus, ilma et näpistajat oleks nähtud. Akna klaasid saiwad purustatud, lukustatud tubadest kanti asjad wälja, pärast seda

fui ulsed oliwad iseenesest luffudest endid awanud. Õpetaja terve kogudusega seltsis arwastiwad, et kurjad waimud sinna elutsema asunud, nagu seda kirikuõpetaja Sokolowi ametlik kiri piiskopile ka tunnistab. Stanowoi pristaw, kes ise ka kõige seda arusaamata asja pealt nägi, arwas, et see on teenija tüdruku spiritismuse weiderdus, kes selle õpetaja majast oli ära aetud. Minult ülemal nimetatud koolipreili andis nõuu teadusemeeste uurimise alla seda asja wõtta, et sel teel rumalust ja ebausku rahwa seas wähenhada.

Õpereksest arwata, et siin küsimine ilmub, kuidas teaduse riik seda seletab ja misjuguft seletust selle kohta praegused teaduse mehed ja uurijad annawad. Meie katsume siin siis lugejatele seletust anda, kust niisugused jala arusaamata ilmumised tulewad ja mis siiaajani niisuguste ilmumiste uurijad on leidnud. Meie palume lugejaid esmalt oma tähelepäemisi niisuguste ilmutuste awalduste karakteri (olemise) peale panna ja selle nägemata wäe tegude peale, ja siis toome mõned teatufed kindlasti uuritud asja olu kohta, ustawate meeste uurimised niisuguste iseäralise orusaamata asjade üle.

Esmaalt paneme tähele, et kirikuõpetaja oma jutu järele juba terve kuu enne üle-

mal kirjeldatud asjade looppimist oli majas põrutust ja kloopimist, niihästi võsse kui päevaajal kuulda ja võsetel veel rohkem. Kiriku pühade asjade puutumine ja looppimine ei jäänud wälja: Rist ja ewangeliumi raamat on laua pealt maha wisatud, ja ometi kurjad waimud ei tohtida ju puutuda pühadesse asjadesse, sellepärast ei wõinud siin kurje waimusid olla. Nimetatud eparhiaali kuulutuses tunnistas naisterahwas Maria Larionowa, et asjad, mis iseenesest ahjus põlesiwad, ei põlenud löginäal, waid ainult jädemed lendasiwad seal ümber ja asjadele põlesiwad augud sisse ja täikid wälja. Tuntud Kroomlinna protokierei Joannile sai 20. detsembril telegramm saadetud, et selle asja pärast palwetaks. 21. k. p. läks müra veel suuremaks. Nii sündis sellel ajal, kui kõik Sakolowi perekond ühes koos oli; nii pea kui tema abikaasa 21. detsembril Moskwasse sõitis, jäi see imeline müramine järele, ja ei tulnudgi tagasi. Seda juhtumist ei pannud õpetaja perekond tähele, ega ka wist „Peterburgi Zeitung“ lugejad, et õpetaja abikaasa ärasõitmine tundmata wõimude mõllamise täiesti järele jättis.

Meie oleme selles ajalehes ilmunud kirjjas tähele pannud, et see tundmata nägemata wägi näitab omas toimetuses nagu

mõttelisi ettearwajad ja kurja tegemise peale walmis olewat olewust wälja, mis inimlise omadusega üks on, — ja jaame sellele otsusele, et Wõtshenitsa külas jala ilmuise põhjuse andjaks peab inimene olnud olema, mis just sell näul ennast ilmutas, kui spiritistite katsetel (въ спиритическихъ сеансахъ) ette tuleb, kus nõnda jama healed kuulduwad, asju wisatakse tubadesse, näpistatakse ja torgitakse, ja tule kiiredki ilmuvad. Selle juures olgu siin meele tuletatud, et juba wanast hällist ajast iga rahwa juures, nagu piiblisgi loeme, niisuguseid arusaamata nägemata wägede tegemisi eite tuli, mis aga wäheje mõttega inimesi ehmatama ja hirmuma ajas; teised aga, kes asju hoolega uurima hakkasiwad, need leidsiwad, et asi mitte üleloomulik ei ole. Niisugused ilmumised ei ole iiales iienesest töötanud ehk midagi asja tõrda saatnud ilma inimeste juuresolemiseta, ja nende töötamine on igal pool ühetauline, mis spiritistid (waimude usfujad) mediumiks (seeon wahendiks ehk wahelt isikuks inimeste ja waimude riigi wahel) arwawad olema, ja ka kindlasti usuwad, et need täiesti waimuriigi wahendid olla, ilma nendeta ühes spiritismuse seantfis (katsetel) midagi teha ei wõi, ja mida tunderikkam üks niisugune

isik oiaa haiglaste nerwide pärast on, seda selgemini ja wägewamalt asjad, mis tahetakse, spiritistide katsel korda lähewad. Wene kirjanik Uksakow kirjutab omas raamatus wäga tähtsat ja asja seletawat juhtumist järgmiselt: Ühes Saksamaa külas juhtusiwad just niisugused õnnetused ette tulema kui ülemal kirjeldatud Lötshenitsa küla juhtumised. Waimulikud ja ilmalikud kohtud uurisiwad ja püüdisiwad põhjust otsida, aga kõik oli ilma asjata, ja imeline oli see, et ühes külas lõppes waimude weiderdus ja teises külas hakkas peale. Seda wiisi möllas kaua aega küla külalt tundmata wõimus, ega wõidud milgi kombel ära kaotada. Lõpetuseks pandi walitsuse poolt tähele, et üks tüdruk oli seal ringkonnas, ja kuhu külasse see isik elama ajus, seal hakkas arusaamata wägi möllama. Sellest oleme meie tähele pannud, et just need samad põhjused, mis Saksamaa külas saladuslist ilmutust ette toiwad, oliwad ka Wenemaal Lötshenitsa külas. Opetaja majas oli üks inimene olemas, kellel mediumi omadus oli.

Teadusmehed ei tunnista mediumi oigeks, nemad on leidnud, et mediumi arwamine ei ole muud kui rumal spiritistide ebausik, — sellepärast nimetatakse teaduse riigis niisugust mediumi omadusega isikut

„perelektrogentiks“ j. o. inimeseks, kellel iseäranis palju nõnda nimetatud loomu elektrit ja magnetismust on. Müüd on juba seda kindlaks tehtud, et iseäralistel juhtumistel meie ihust lõpemata palju nõnda nimetatud energiat, nagu magnetismust ja elektrit, välja woolab: see on üks wägi, mis oma loomuse poolest kuulgate „iks“ kiirte sarnane on. See energia on ka niisugune: positiivne ja negatiivne energia j. o. jataja ja eitaja energia. Kuulgate Prantsuse doktorite Schafaren'i ja Dekli uurimiste järele on kindlale otsusele saadud, et parem pool meie keha on elektro-negatiivne (eitajaga) ja parempool keha elektro-positiivne, jatajaga täidetud. Elektro-positiivne on väljaspool meie liikmetes ja woolab kõige rohkem sõrmede otsast välja, elektro-negatiivne on enam seespool keha jagudes olemas. Kui meie tahame, siis võime nende juhatuste põhjusel lihtsa tähelepandawa, ja täiesti lahjuta proovi teha. Kaks ehk kolm inimest hoiawad umbes tolli kaugusel oma laiali lahutatud pihud ühe inimese parema pool abaluu kohal välja sirutatud kätega. Et inimese parem pool keha negatiivse elektriga täidetud on, ja positiivse elektri sisse tungima hakkab, siis hakkawad muskolid endid kokku tõmmama

ja keha tihub wiltu, nagu tahaks eest ära põgeneda. — Pitalt ja laialt jeele tab doktor Bütner omas raamatus „Kas peame uskuma, või mitte uskuma“ spiritismuse olu ja mediumi (wahendi) saladuslist ilmumist. See tuleb spiritismuse katse aegadel ette, et kas medium ehk ümber olewad asjad iseenesest üles tõusewad ja õhus teisma jääwad ja et asjad oma raskuse kas osalt ehk ainult üheks ajaks ära kauta- wad. Endistel aegadel ja nüüdgi weel tuleb Indias ette, kus fakirid ülesse õhku tõusewad. Seda tehti siis ja nüüd Indias ujulistes tembustes. — Hiiraniis wanematel aegadel langefiwad mõned inimesed väga kergesti niijugustesse ole- mistesse. See tuli ja tuleb jellest, et inimese nerwide süstem ei ole korras, mille läbi ülemal jelletatud elektrika taja- kaal on rifutud, nagu inimesel igapäewases elus peaks olema. See elektrika taja- kaal jaab kõrwale weetud kas negatiwi ehk positiwi elektri läbi, mis inimese jees olemas on.

Siin paneme jeda teaduse riigi põhjust tähele, et maailm on ümmargune negatiwiga elektriseeritud ja et meie ka teame jeda looduse wäe seadust, et negatiwi elektrika on, mis ära tõutab ja positiwi elektrika on see, mis asju külge tõmbab.

Kui nüüd need asjad on ühest küllest üksi elektriseeritud, siis on meil kerge aru saada, et kui meie keha sees on negatiivi elektrivõimust saanud nerwide osa rikkumise läbi, siis läkkab maakera negatiivi elektriga meid oma küllest ära ja meie tõuseme õhku ehk kautame üks osa oma raskusest niisugusel mõedul, kui meie ihus wael positiivi elektriat on. Sellest siis ka tuleb, et haigemajas hommiku kaaluti haige ära, kaalus 3 ehk 4 puuda, aga õhtu kaalumise järele oli haige ainult üks puud raske ja kui mõne tunni pärast uuesti kaaluti, siis leiti hommikune kaal 3—4 puuda jälle täis, i. o. seda mööda, kuda haige terwis oli paranenud ja elektri tajakaal forrale jõudnud. Siin olgu tähendud, et niisugune kaalu ülenemine ehk alanemine ainult nerwi haigete juures ette tuleb. Niisugune raskuse kautamine on iga asja juures võimalik, mille sisse meie oma negatiivi woolata laseme. Sel põhjusel hakkab siis ka laud liikuma, kui mitu inimest oma käed selle peal peavad. — Mõnest isikust woolab niipalju negatiivi elektriat wälja, et asi kohe õhku tõuseb, kui ta oma käe wälja sirutab. Tuntud hingeteadlane Kawalewski teatab, et niisugune kaalu wähenemine on haigete juures

funi ühe weerandi raskuseni langenud. Keskjäl, kus niisugust kaalu (raskuse) kautamist isikute juures leiti, neid arvati nõidadeks, ja wisati wette, kui see kohe põhja ei läinud, siis oli nende arvates kindel, et ta nõid oli ja põletati tulerida peal ära; kui aga proowi alune põhja hakkas langema, siis tõmmati wälja ja arvati õigeks. — Spiritisti katsel tuleb ette, et meduim, kes elektriseeritud jai, õhku tõusis ja magas kui udusulg õhus. Sellega oleme meie nüüd näinud, et õnnetumad inimesed, kes wanal ajal tule jurma kannatasiwad, nad oliwad ainult kas elektriseeritud ehk nende kervide süstem oli rifutud.

Selsamal põhjusel võib ka seda seletada, mis sagedasti spiritistide katsetel on ette tulnud, et asjad, mis positiwi elektriga täidetud oliwad, raskeks läksiwad: wäike poisj sai püsti magama uinutatud, neli meest katjusiwad teda paigast nihutada, aga ei jaksanud.

Weel suuremaks läheb meie imestus, kui seda arusaamata ilmumist tähelepaneme, mis mõnikord spiritisti seansidel (katsetel) on ette tulnud, aga iseäranis harukordadel ja haruldaste inimeste juures, kes meduimiks tarwitatud. Neid juhtumisi on mitmed prohweisorid uurinud ja tähele

pannud ja nemad on selle otjusele jõud-
 nud, et mõned isikud, kes mediumiks
 oliwad, sattusiwad niisuguse tarduse ole-
 kusse, kus neil see omadus oli, et nad
 enestest magneeti wälja lasiwad ja wälja
 woolanud magnet omale selle ehk teise
 tehaliku wormi sai, nii kui medium ise
 soowis. Spetuse wallas nimetatakse seda
 mediumi materialiseerimiseks, sel kujul
 kui tema pääaju mälu sees märkab kas-
 täielise inimese kaju, ehk mõned jäud
 sellest, kas käe jala ehk pää kaju. Wiljandi
 maal ühes küla koolis tuliwad kaks kätt-
 ahju seest wälja ja seisiwad seal koolmeistri
 ja laste nähes päewa otsa. Siinimaa rüüt-
 lite Birkenrode koolipreili lugu on paljudel
 tuttaw, mis omal ajal suurt kära sünnitas.
 Onnetut naisterahwast nähti sagedasti
 kahes isikus, temast käis ilma oma taht-
 mata materialiseeritud magnetismuswälja,
 millel niisamasugune nägu ja mood oli
 kui temal enesel. Kui preili kooli-tahwit-
 ees kirjutas, siis tegi tema trabant (kaas-
 käija isik) kõik needjamad liigutused järele,
 mis päris preilnal oli kooli klassis
 laste ees teha. Meil on raamatutes
 päewapiltisi palju näha, kus spiritisti
 seantsidel medium ennast nagu öelda lihast
 ära lahutas, kas täies elujuuruses ilmus
 ehk jälle käsi ehk jalgu näitas. Tuntud

Ratti Ring tegi palju wigurid, andis omale mitmesugused nimed, avaldas jala asju, mis taskutes ehk hoopis kaugel linnades olivad, aga niipea kui miss Ring suri, kes nõndanimetatud Ratti Ringi perelektrogend oli, ei ilmunud Ratti Ring enam iialesgi spiritistide katsetele. —

Medium ehk perelektrogend wõib oma joowi mööda kinniste uste tagant materialiseeritud näul asjad wälja tuua, s. o. inimesed näewad, et see ehk teine aiti tuleb lufus ukse tagant tuuast wälja, aga kaub pea ära, nõndasama nagu ülemal kirjeldud Bötshenitsi kulas ette tuli, asju wõis küll ka põletadagi, aga mitte tulekahju sünnitada. Meie kuulsime, et ainult aukusi sädemete kiirel riietesse põletati. Iga kord on tähele pandud spiritistide katsetel, et enne kui täieline mediumi töö oli hakanud, seal ja teal majas koppimist kuulda on; koppimise põmmud olivad elektri põmmude sarnased ja mediumi liikmed tõmmasiwad koku ja kortsi nagu püüaks kõiki jõudu koku wõtta, et oma tööd korda saata. Näitusjeks, kui kuulsat mediumi Palatinot Prantsuse prohweessorid uurisiwad, wõttis üks nendest tema sõrme oma pihusse ja keeras seda kahela poole nagu wõtit keeratakse, kauge maa

pealt keerutas just nõndajama kapi wõti
iseenesest kapi ukse luku augus.

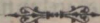
Wene kirjanik Afjakow jutustab omas
raamatus „Animism ja Spiritism“ järg-
mist lugu: Proua Pripõtkowa oli ühel
suwel würstinna Shahowskoi mõisas
wõersis, kes talupoegi homeopatia methodi
(wiisi) järele arstis. Tema juurde toodi
üks haige tüdruk, aga würstinna ei tun-
nud haigust ja sellepärast ei teadnud ta,
mis rohtu haigele anda; tema tahtis spi-
ritismuse teel laua läbi küsida doktor
Hanemanni käest, mille wastu proua Pri-
põtkowa väga kindlasti seisis, arwates,
et kuidagi wõib haiget ühe teadmata eluka
läbi arstida. Sellepärast, jutustab nine-
tatud proua, pandi mind pool wägise
laua taha, minu wastu tahtmist floppis
laud Hanemanni nime, sellepärast rõõ-
mustasin ennast ja hakkasin kindlasti soo-
wima, et Hanemann nõuu ei annaks.
Würstinna wihastas minu peale ja
ajas laua juurest ära, mina läksin
afna juurde ja hakkasin kindlasti kõigi
oma jõudu kokku wõttes soowima, et laud
minu mõttes olewad sõnad wälja floppis,
ja nõnda ka oli, laud floppis oma jalaga
kõik need sõnad, mis ma Prantsuse keeles
omas mõttes ette ütlesin ja need oliwad:
Haneman wastas: „mina kui arst ei wõi

mitte sellest ajast jaadif öieti nõuu anda, kuda arstida, kui rumalaks läffin ja homeopatie arstifunsti wälja arwasin."

Riijugused ja palju teisi näitufi teewad meie arwamist kindlaks, et Vötshe-nitfi külas ühed ja needfamad põhjused oliwad, mis oma wõimuga töötasiwad.

Mediumide juures on feda ütelda, et nemad magawad ja midagi ei tea, mis nende ümber sünnib ehk mis nende enes-tega tehakse, — nende töö on neile täiesti teadmata; ka on leitud, et mediumi peale pimedus ehk jälle lõbus olif enne magama panemist ka mõju awaldab. Riijugustel furdadel toimetab ja täidab medium kõik käjud puhtalt. Ülemal kirjeldatud saladuslik ilmumine Wene külas tuli õpetaja proua läbi, kes 21. oktobril Moskwasse sõitis, millest päewast jaadif siis ka jala ilmutus seisma jäi.

Et eesjeisaw teadufe wald Gesti kirjanduses täiesti tundmata on, kuna teistele rahwastele juured pakjud raamatud selle üle on kirjutatud, siis olen püüdnud siin ka Gesti rahwale üht wäikeft pilti selle üle anda, mis ülepea spiritismus ja jomnambulismus on.

3215

Siind 10 kop.

J. MUTSU
Laene raamatukogu
Tallinnas

2255

